

TEMELJI ISLAMSKOG VJEROVANJA

(komentar knjige)

<Bosanski– Bosnian – بوسني>

Muhammed b. Salih El-Usejmin

Prijevod:

Senad Muhić

Recenzija:

Fejzo Radončić

Jasmina Radončić

أصول الإيمان

محمد بن صالح العثيمين

ترجمة:

سناد موهيتش

مراجعة:

فيزو رادونشيش

ياسمينا رادونشيش

UVOD

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Zahvala pripada Allahu Uzvišenom, od Njega pomoć i oprost tražimo i Njemu se kajemo. Allahu se utječemo od zla nas samih i zla naših loših postupaka. Koga Allah uputi, on je, uistinu upućen, a koga On u zabludi ostavi, taj neće naći upućivača. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da On nema sudruga i svjedočim da je Muhammed, Njegov rob i poslanik, neka je na njega, njegove ashabe i porodicu salavat i selam.

Nauka o tevhidu (Allahovoj jednoći) je najčasnija i najvrijednija nauka. Od svih nauka, najveća dužnost je nju tražiti, jer putem nje upoznajemo Allaha, Njegova imena i svojstva, te prava koje On Uzvišeni ima kod Svojih robova.

Tevhid je ključ koji otvara vrata ka Allahu i on je temelj svih Njegovih vjerozakona.

Upravo zbog njegove važnosti, svi poslanici, bez izuzetka, pozivali su ka njemu. Allah Uzvišeni kaže:

Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: Nema boga osim Mene, zato se Meni klanjajte! (Kur'an, Vjerovjesnici, 25.)

Uzvišeni Allah tvrdi sam za Sebe da je jedan, a to tvrde i melec, kao i učeni ljudi. Allah Uzvišeni kaže:

Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega - a i meleki i učeni - i da On postupa pravedno. - Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog! (Kur'an, Imranova porodica, 18.)

Imajući u vidu stepen i bitnost tevhida, svaki musliman morao bi da mu posveti pažnju, izučavajući ga, podučavajući njemu druge, razmišljajući o njemu i vjerujući čvrsto u njega, kako bi svoju vjeru zasnovao na ispravnim i čistim temeljima iz kojih će se javiti rezultati i plodovi.

Vjera islam

To je vjera koju je Allah Uzvišeni dostavio Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Njome je Allah zapečatio sve prijašnje vjere, učinio je potpunom, kako bi Mu putem nje ibadet činili i na takav način je blagodat Svoju usavršio. To je vjera sa kojom je On zadovoljan i ni od koga neće primiti nijednu vjeru osim islama.

Allah Uzvišeni kaže:

Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik. (Kur'an, Azhab, 40)

Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera. (Kur'an, Al-Ma'ida, 3.)

Allahu je prava vjera jedino – islam. (Kur'an, Ali Imran, 19.)

A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onome svijetu nastradati. (Kur'an, Ali Imran, 85.)

Allah Uzvišeni je svim ljudima naredio da Ga obožavaju onako kako je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio.

On kaže: ***Reci: O ljudi, ja sam svima vama Allahov poslanik, Njegova vlast je na nebesima i na Zemlji; nema drugog boga osim Njega, On život i smrt daje, i zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova, vjerovjesnika, koji ne zna čitati i pisati, koji vjeruje u Allaha i riječi Njegove; njega slijedite - da biste na Pravome putu bili!*** (Kur'an, Al – A'raf, 158)

Muslim bilježi od Ebu Hurejrea, radijallahu 'anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

„Tako mi Onoga u Čijoj Ruci je moja duša, ko god čuje za menebio Jevrej ili kršćanin-a zatim umre, a ne povjeruje u ono sa čime sam poslat, bit će od stanovnika Vatre.“

Vjerovanje u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podrazumijeva čvrsto uvjerenje u njegovu ispravnost i ispravnost onoga sa čime je poslat, kao i prihvatanje svega toga i pokoravanje.

Iz ovog razloga, Poslanikov amidža Ebu Talib nije bio vjernik i pored toga što je vjerovao u ispravnost onoga sa čime je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslat i što je tvrdio da je islam najbolja vjera.

Islamska vjera obuhvata i sadrži sve korisne bitnosti koje su bile sadržane i u prijašnjim vjerama, s tim što je islam specifičan po tome što odgovara svakom narodu, vremenu i prostoru.

Obraćajući se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, Uzvišeni Allah kaže:

A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije nje objavljene i da nad njima bdi. (Kur'an, Al-Ma'ida, 48.)

Značenje a ukazuje da je Kur'an knjiga koja odgovara svakom narodu, prostoru i vremenu, a ne da se treba mijenjati i potčiniti shodno prostoru i vremenu u kojem čovjek živi i djeluje, kao što to tumače određene skupine.

Onome ko bude slijedio upute islamske vjere, Allah Uzvišeni obećava pomoć i pobjedu.

Uzvišeni kaže:

On po Poslaniku Svome šalje uputstvo i vjeru istinitu da bi je uzdigao iznad svih vjera, makar ne bilo pravo mnogobošcima. (Kur'an, As-Saff, 9.)

Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti; oni će se samo Meni klanjati, i neće druge Meni ravnim smatrati. A oni koji i poslije toga budu nezahvalni-oni su pravi grješnici. (Kur'an, An-Nur, 55.)

Islam je vjera koja u sebi sadrži vjerovanje, a i vjerozakon. Dakle, on je savršen i u svojim postavkama koje su vezane za vjerovanje, kao i u pravilima i zakonima koje je odredio.

1. Islam naređuje vjerovanje u samo jednog Boga, a zabranjuje politeizam (širk).

2. Naređuje istinu, a zabranjuje laž.

3. Naređuje pravdu¹, a zabranjuje nepravdu.

4. Naređuje povjerenje, a zabranjuje prevaru.

5. Naređuje ispunjavanje obaveza, a zabranjuje kršenje.

6. Naređuje dobročinstvo roditeljima, a zabranjuje neposlušnost.

7. Naređuje očuvanje rodbinskih veza, a zabranjuje njihovo kidanje.

8. Naređuje lijepe međukomšijske odnose, a zabranjuje loš odnos među njima.

Dakle, općenito islam poziva ka svemu što je lijepo i dobro, a zabranjuje sve što je ružno i loše.

Allah Uzvišeni kaže:

¹ Pravda označava izjednačavanje između istih (sličnih) stvari, a razdvajanje između različitih. Dakle, pravda ne podrazumijeva apsolutno izjednačavanje, kao što to tvrde određeni ljudi, koji uopćavaju i kažu: „Islam je vjera koja izjednačava svakog.“ U islamu nema izjednačavanja među različitim stvarima, i to je nešto što nije pohvalno.

Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje. (Kur'an, An-Nahl, 90)

Temelji islama

Islam ima pet temelja na kojima opstoji, a koji su spomenuti u hadisu kojeg prenosi Ibn-Omer. U tom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Islam se temelji na pet principa: svjedočenju da je samo Allah bog i da je Muhammed, Njegov rob i poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, postu ramazana i obavljanju hadždža.“ Neki čovjek reče: **„Na hadždžu i na postu ramazana“, a on kaza: 'Na postu ramazana i obavljanju hadždža. Ovako sam čuo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.'**“ (Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimova verzija)

Svjedočenje da je samo Allah Bog i da je Muhammed, Njegov poslanik

Ovo označava čvrsto uvjerenje koje se potvrđuje izgovorom.

Ove riječi su nerazdvojne i smatraju se jednim temeljom, iako njihovo značenje sadrži dvoje: svjedočenje da je Allah bog i da je Muhammed Njegov rob i poslanik.

Razlog zašto se smatraju jednim temeljom je sljedeći:

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dostavio vjeru od Allaha, tako da svjedočenje da je on rob i poslanik ukazuje na potpunost svjedočenja da nema drugog boga osim Allaha.

A drugi razlog je što su ove riječi temelj ispravnosti svakog dobrog djela. Dakle, nije ni ispravno, a ni primljeno djelo osim ukoliko je izvršeno u ime Allaha i u skladu sa Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, praksom. Iskrenošću u ime Allaha ostvaruje se svjedočenje Njegove jednoće, dok se slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ostvaruje svjedočenje da je on rob i poslanik.

Rezultat i plod ovog svjedočenja jeste oslobađanje srca od robovanja nekom drugom mimo Allahu i od slijeđenja nekog drugog mimo Poslanika.

Obavljanje namaza

Ovaj ibadet označava obožavanje Allaha putem klanjanja namaza, ustrajnost na tom putu i obavljanje istih u njihovom propisanom vremenu i na način kako je to propisano.

Rezultat i plod ovog ibadeta jeste širokogrudnost, radost i sreća, te ostavljanje loših djela.

Davanje zekata

Obožavanje Allaha putem izdvajanja određene obavezne količine imetka onima koji to zaslužuju.

Rezultat i plod ovog ibadeta jeste čišćenje duše od škrtosti i ispunjavanje potreba muslimana.

Post mjeseca ramazana

Obožavanje Allaha na način da se tokom ramazanskog dana ostavi sve što kvari post.

Rezultat i plod ovog ibadeta jeste treniranje duše da ostavi ono što voli s ciljem da zasluži Allahovo zadovoljstvo.

Obavljanje hadždža

Obožavanje Allaha na način da se posjeti Mekka i Ka'ba, s nijetom obavljanja obreda hadždža.

Rezultat i plod ovog ibadeta jeste treniranje duše na žrtvovanje imetka i tjelesni trud u pokornosti Allahu. Upravo zbog toga hadždž je jedna vrsta džihada na Allahovom putu.

Rezultati i plodovi koji proizilaze iz temelja islama čine da muslimanski ummet ispoljava svoje vjerovanje na ispravan način, da se prema stvorenjima ophodi iskreno i pravedno. Svi ostali obredi i propisi islama zavise od ispravnosti ovih temelja.

Stanje ummeta se može popraviti samo ukoliko se ummet okrene vjeri, a stanje se mijenja shodno odnosu prema vjeri i njenim propisima.

Ko želi detaljnije pojašnjenje ovoga, neka pročita u kojem Uzvišeni Allah kaže:

A da su stanovnici sela i gradova vjerovali i grijeha se klonili, Mi bismo im blagoslove i s neba i iz zemlje slali, ali, oni su poricali, pa smo ih kažnjavali za ono što su zaradili. A zar su stanovnici sela i gradova sigurni da ih Naša kazna neće snaći noću dok budu spavali? Ili su stanovnici sela i gradova sigurni da ih naša kazna neće stići danju dok se budu zabavljali? Zar oni mogu biti sigurni od Allahove kazne? Allahove kazne se ne boji samo narod kome propast predstoji. (Kur'an, Al-A'raf, 96.)

Pogledajmo u povijest onih prije nas, jer je u njoj pouka za razumom obdarene i za one čije srce nije koprenom prekriveno.

Temelji islamskog vjerovanja

Islam je vjera koja sadrži vjerovanje, a i vjerozakon, a u prethodnim redovima smo spomenuli neke od obreda i propisa, kao i njegove temelje.

Temelji islamskog vjerovanja su vjerovanje u Allaha, meleke, Allahove knjige, poslanike, Sudnji dan i odredbu dobra i zla.

Kur'ansko-hadiski tekstovi govore o ovim temeljima. Allah Uzvišeni kaže:

Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike. (Kur'an, Al-Bekara, 177.)

O odredbi, Allah Uzvišeni kaže:

Mi sve s mjerom (bi-l-kader, odredbom) stvaramo, i naredenje Naše je samo jedna riječ - sve bude u tren oka. (Kur'an, Al-Kamar, 50.)

Kada je Džibril, alejhisselam, upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o vjerovanju, on mu je kazao:

„Da vjeruješ u Allaha, meleke, Allahove knjige, Poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u odredbu dobra i zla.“ (Muslim)

Vjerovanje u Allaha

Vjerovanje u Allaha obuhvata četvero:

Prvo: Vjerovanje da Allah postoji

Na postojanje Allaha ukazuju neiskvarena ljudska priroda, razum, šerijatski tekstovi i materijalni dokazi.

1. Neiskvarena priroda/ fitra čovjeka

U svakom stvorenju je uređeno vjerovanje u Tvorca, i ovo je čovjekova neiskvarena priroda koja se mijenja samo pod utjecajem vanjskih faktora, kao što Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Svako dijete se rađa u pravoj vjeri, ali ga njegovi roditelji učine Jevrejom, kršćaninom ili vatropoklonikom.“ (Buhari)

2. Razum

Sva stvorenja moraju imati nekoga ko ih je stvorio. Nemoguće je da nešto samo sebe stvori, niti da nastane slučajno, bez bilo kakvog povoda. Niko ne može sam sebe da stvori, iz razloga što prije svoga postojanja nije bio ništa, pa kako onda da (se) stvori?!

Također, ništa ne može nastati slučajno, bez povoda, jer sve što nastaje ima svoj uzrok i povod. Postojanje nečega što je savršeno, bez bilo kakvih mahana i nedostataka, sa uzročno posljedičnom vezom, ukazuje da je nemoguće da nešto nastane bez uzroka. Nešto što nastane slučajno nije usavršeno u samom svom početku, pa kako onda da bude savršeno tokom svog opstanka i razvitka?!

Ako sve ovo imamo u vidu, onda moramo znati da postoji neko ko je sve to stvorio, a to je Allah, Gospodar svjetova.

Ovaj razumski argument, Uzvišeni Allah spominje u suri Tur, kada kaže:

Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?! (Kur'an, At-Tur, 35.)

Dakle, nisu stvoreni ni bez Stvoritelja, a niti su sami sebe stvorili, što ukazuje da je Allah Tvorac.

Kada je Džubejr b. Mut'im u vrijeme dok je bio mnogobožac, čuo kako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uči ajete iz sure Tur: ***Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?! Zar su oni nebesa i Zemlju stvorili?! Ne, nego oni neće da vjeruju. Zar je u njih blago Gospodara tvoga, ili, zar oni vladaju?!***, (Kur'an, At-Tur, 35-37.) kazao je Džubejr b. Mut'im: „**Skoro da mi je srce iskočilo i to je bilo prvi put da mi se iman uvukao u srce.**“ (Buhari)

Navešćemo primjer koji pojašnjava ovo:

Kada bi ti neko pričao o velikom izgrađenom dvorcu, kojeg okružuju predivni vrtovi i rijeke, a u njegovoj unutrašnjosti je prekrasan namještaj i posteljina, a zatim ti kaže: Ovaj dvorac sa svim svojim ljepotama stvorio je sam sebe ili nastao je sam od sebe, slučajno i iznenada, to bi negirao i rekao bi da nije istina. Zar onda cijeli ovaj Svemir, Zemlja i nebesa i sve što se dešava na njemu može sam sebe stvoriti ili nastati slučajno bez Tvorca?!

3. Šerijatski dokazi koji ukazuju na postojanje Allaha

Sve nebeske knjige govore o tome i potvrđuju ovu činjenicu i svi propisi sadržani u tim knjigama ukazuju da ih je objavio Mudri i Sveznajući Gospodar koji zna šta odgovara stvorenjima. Također, i sve pojave u Svemiru ukazuju na istinitost onoga što spominju ove knjige.

4. Materijalni (osjetilni) dokazi

Materijalni dokazi nam na dva načina ukazuju na postojanje Allaha:

Prvo: Veoma često čujemo kako su nečije molbe uslišane, što jasno ukazuje na Allahovo postojanje.

Allah Uzvišeni kaže:

I Nuhu se, kad u davno vrijeme zavapi, odazvasmo. (Kur'an, Al-Anbija, 76.)

I kada ste od Gospodara svoga pomoć zatražili, On vam se odazvao. (Kur'an, Al-Anfal, 9.)

Bilježi Buhari od Enesa, radijallahu 'anhu, da je kazao:

„**Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog petka na minberu učio hutbu, došao je jedan beduin i rekao: 'Allahov Poslaniče, imetak propade, porodice izglednule, pa moli Allaha za nas, da nam dadne kišu!' I Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podiže svoje ruke i najednom, uzdiže se oblak poput brda. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ni sišao sa minbera, ja primijetim kišu kako mu lije niz bradu. Sljedeće džume dođe onaj isti beduin (nomad), ili neko drugi, i reče: 'Allahov Poslaniče, građevine se porušiše, a blago potopi, pa moli Allaha za nas!' Allahov**

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao je ruke i izgovorio: 'Allahu moj, oko nas kišu, a ne na nas!' I skoro da nije počeo ni pokazivatisvojom rukom prema nebu, a oblak se povuče.'"

Uslušavanje molbi je prisutno sve do današnjih dana, onima koji se iskreno obrate Allahu i ispune uvjete za ispunjavanje dove.

Drugo: Nadnaravna djela koja su činili poslanici za koja su ljudi čuli ili ih vidjeli, su jasan pokazatelj postojanja Allaha. Događaji i pojave koji su van ljudske kontrole (nadprirodni) su Allahovo djelo koje on daje kako bi pomagao Svojim poslanicima, i potvrdio njihovu istinitost.

Primjer tome je nadnaravno djelo Musaa, alejhisselam, kada mu je Allah naredio da štapom udari po moru. To je Musaa i učinio, pa se more razdvojilo i nastalo je dvanaest prolaza, pored kojih je voda bila poput brda. Govoreći o tome, Uzvišeni kaže:

I Mi objavismo Musau: Udari štapom svojim po moru! - i ono se rastavi i svaki bok njegov bijaše kao veliko brdo. (Kur'an, Aš-Šu'ara, 63.)

Drugi primjer je Isaov, alejhisselam, primjer koji je oživljavao mrtve Allahovom dozvolom. O tome Allah kaže: ***I kada si, voljom Mojom, mrtve dizao.*** (Kur'an, Al-Mai'da, 110)

Treći primjer jeste kada su mušrici tražili od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neki znak, pa je on Allahovom voljom, usmjeravajući ruku prema Mjesecu, učinio da se on razdvoji na dva dijela, što su ljudi vidjeli. Allah Uzvišeni kaže:

Bliži se Čas i Mjesec se raspolutio! - a oni, uvijek kada vide čudo, okreću glave i govore: Čarolija neprestana! (Kur'an, Al-Kamar, 1-2)

Ovi materijalni dokazi kojima je Allah Uzvišeni osnažio Svoje poslanike, ukazuju na Njegovo postojanje.

Drugo: Vjerovanje da je Allah Gospodar svega

Ovo označava da je On jedini Gospodar svega što postoji, koji nema suparnika u vlasti, niti ima pomagača.

Gospodar/rabb je onaj koji stvara, vlada svime i upravlja. Nema tvorca osim Allaha, nema vladara osim Njega, niti ima nekoga ko upravlja mimo Njega.

Allah Uzvišeni kaže:

Samo On stvara i upravlja! (Kur'an, Al-A'raf, 54.)

To vam je, eto, Allah. Gospodar vaš, carstvo je Njegovo! A oni kojima se, pored Njega, klanjate ne posjeduju ništa. (Kur'an, Fatir, 13.)

Nije poznato da je iko od stvorenja negirao da je Allah Gospodar, osim čovjeka koji se oholi, uzdiže, i koji ni sam ne vjeruje u ono što govori. Takav slučaj imamo sa faraonom koji je svome narodu kazao:

Ja sam vaš najveći gospodar. O velikaši, - reče faraon - ja ne znam da vi imate drugog boga osim mene. (Kur'an, Al-Kasas, 38.)

Međutim, ovo nije rekao sa uvjerenjem, kao što to Uzvišeni naglašava:

I oni ih, nepravedni i oholi, porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istinita. (Kur'an, An-Naml, 14.)

Allah Uzvišeni navodi u Kur'anu riječi koje je Musaa uputio faraonu:

Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja, i ja mislim da ćeš ti, o faraone, sigurno nastradati. (Kur'an, Al-Isra', 102.)

Mušrici u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su vjerovali da je Allah Gospodar, ali su Mu u ibadetu pripisivali druga.

Allah Uzvišeni kaže:

1. Upitaj: Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li? Allahova! - odgovoriće, a ti reci: Pa zašto onda ne dođete sebi? Upitaj: Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar svemira veličanstvenog? Allah! - odgovoriće, a ti reci: Pa zašto se onda ne bojite? Upitaj: U čijoj je ruci vlast nad svim, i ko uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li? Od Allaha! - odgovoriće, a ti reci: Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni? (Kur'an, Al-Mu'minin, 84-89)

2. A ako ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju, oni će, sigurno, reći: Stvorio ih je Allah! - Silni i Sveznajući. (Kur'an, Az-Zuhruf, 9.)

3. A ako ih zapitaš ko ih je stvorio, sigurno će reći: Allah! Pa kuda se onda odmeću? (Kur'an, Az-Zuhruf, 87.)

Allahovo upravljanje obuhvata i dešavanja u kosmosu, kao i sve što je vezano za šerijat. Kao što određuje šta će se dešavati u kosmosu, shodno Svojoj mudrosti, tako isto određuje, shodno mudrosti, šerijatsko-pravne odredbe. Zato onaj ko smatra da neko drugi može određivati šerijatske odredbe i propise, pripisao je Allahu druga i njegovo vjerovanje nije potpuno.

Treće: Vjerovanje da je samo Allah Bog

Ovo podrazumijeva vjerovanje da je On istinski Bog koji nema sudruga. „Ilah“ ili Bog je onaj kome srca teže, obožavajući ga, iz ljubavi i poštovanja.

Allah Uzvišeni kaže:

A vaš Bog - jedan je Bog! Nema boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog! (Kur'an, Al-Bekara, 163)

Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega - a i meleki i učeni - i da On postupa pravedno. - Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog! (Kur'an, Ali Imran, 18)

Svako božanstvo koje se mimo Allaha obožava je ništavno.

Allah Uzvišeni kaže:

To je zato što Allah - postoji, a oni kojima oni, pored Allaha, robuju - ne postoje, i zato što je Allah uzvišen i velik. (Kur'an, Hadždž, 62.)

Nazivanje nekoga bogom, ne znači da se može i obožavati. O Latu, Uzzau i Menatu, Uzvišeni Allah kaže:

To su samo imena koja ste im vi i preci vaši nadjenuli, Allah o njima nikakav dokaz nije poslao. *(Kur'an, En-Nedžm, 23.)

Allah Uzvišeni navodi riječi Jusufa, alejhisselam, koje je kazao svome drugu u zatvoru:

Da li su bolji raznorazni bogovi ili Allah, Jedini i Svemoćni? Oni kojima se, mimo Njega, klanjate, samo su imena koja ste im nadjenuli vi i preci vaši - Allah o njima nikakva dokaza nije objavio. (Kur'an, Jusuf, 39, 40.)

Poslanici su svojim narodima govorili:

Allahu se klanjajte i Njega obožavajte, jer vi drugog boga osim Njega nemate. (Kur'an, Al-A'araf, 59.)

Ovu naredbu su mušrici odbili i pored Allaha su obožavali druga božanstva i od njih tražili pomoć.

Allah Uzvišeni je pobio ovaj njihov postupak spominjući dva razumska dokaza:

Prvi: Sva druga božanstva koja se obožavaju nemaju ni jednu osobinu božanstvenosti. Ona su stvorena, ne mogu nikome koristiti, niti štetiti, niti mogu kome život dati i oduzeti ga. Nemaju nikakvog posjeda na nebesima, niti udjela u njima. Allah Uzvišeni kaže:

Neki pored Njega božanstva prihvaćaju koja ništa ne stvaraju, a koja su sama stvorena, koja nisu u stanju od sebe neku štetu otkloniti ni sebi kakvu korist pribaviti i koja nemaju moći život oduzeti, život dati niti oživjeti. (Kur'an, Al-Furkan, 3.)

Reci: Zovite one koje, pored Allaha, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakvog udjela i On nema od njih nikakve pomoći. Kod Njega će se moći zauzimati za nekoga samo onaj kome On dopusti. (Kur'an, Saba, 22,23.)

* Također, Allah Uzvišeni navodi riječi Huda, alejhisselam, koje je kazao svome narodu: ***Zar sa mnom da se prepirete o imenima nekakvim kojima ste ih vi i preci vaši nazvali, a kojima Allah nikakav dokaz nije objavio?*** (Kur'an, Al-A'araf, ajet 71.)

Zar da Njemu smatraju ravnim one koji ne mogu ništa stvoriti, a sami su stvoreni, i koji im ne mogu pomoći niti mogu pomoći sebi?
(Kur'an, Al-A'araf, 191, 192.)

Ako ova božanstva imaju spomenuta svojstva, onda je bezumno njih smatrati bogovima i obožavati ih.

Drugi: Mušrici su smatrali da je Allah jedini Gospodar i Tvorac, u čijoj je Ruci sve, Onaj koji uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti.

Dakle, kao što su smatrali da jedini On stvara, tako isto su trebali da Njega jedinog obožavaju, jer jedno proizilazi iz drugog, kao što kaže Allah Uzvišeni:

O ljudi, klanjajte se Gospodaru svome, koji je stvorio vas i one prije vas, da biste se kazne sačuvali; koji vam je Zemlju učinio posteljom, a nebo zdanjem; koji s neba spušta kišu i čini da s njom rastu plodovi, hrana za vas. Zato ne činite svjesno druge Allahu ravnim! (Kur'an, al-Bekara, 21, 22.)

A ako ih zapitaš ko ih je stvorio, sigurno će reći: Allah! Pa kuda se onda odmeću? (Kur'an, Az-Zuhruf, 87.)

Upitaj: Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim? - "Allah! - reći će oni - a ti reci: Pa zašto Ga se onda ne bojite? To vam je Allah, Gospodar vaš istinski! Zar poslije istine ima išta osim zablude? Pa kuda se onda odmećete? (Kur'an, Junus, 31, 32.)

Četvrto: Vjerovanje da On posjeduje lijepa imena i savršena svojstva

Ovo podrazumijeva potvrđivanje i vjerovanje u sva Allahova imena i svojstva koja su spomenuta u kur'ansko-hadiskim tekstovima, onako kako to Njemu dolikuje, bez govora o načinu i kakvoći i bez iskrivljavanja, te bez poređenja i potpunog negiranja.

Allah Uzvišeni kaže:

Allah ima najljepša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću Njegova imena - kako budu radili, onako će biti kažnjeni!
(Kur'an, Al-A'araf, 180.)

On je uzvišen i na nebesima i na Zemlji; On je silan i mudar.
(Kur'an, Ar-Rum, 27.)

Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi. (Kur'an, Aš-Šura, 11.)

Po ovome pitanju zalutale su dvije skupine:

Prva: Muattile

Oni su negirali Allahova svojstva i imena ili neka od njih, smatrajući da, ukoliko potvrdimo njihovo postojanje, to onda znači poređenje

Allaha sa Njegovim stvorenjima. Ovaj zaključak je ništavan iz više razloga:

Prvi: Iz ovakvog zaključka proizilazi mnogo toga što je neispravno, kao npr. kontradiktornost u Allahovim riječima. Uzvišeni Allah je spomenuo i potvrdio da posjeduje imena i svojstva, te napomenuo da Njemu niko i ništa nije slično. Pa, ukoliko kažemo da potvrđivanje tih svojstava znači poređenje Allaha sa stvorenjima, onda iz toga proizilazi da su Allahove riječi kontradiktorne i da pobijaju jedne druge.

Drugi: Posjedovanje zajedničkog imena ili svojstva, ne znači i sličnost među onima koji ih posjeduju. Npr. vidiš čovjeka koji posjeduje sluh i vid, ali to ne znači da je njegov sluh i vid isti kao kod drugog čovjeka. Ili, npr. vidimo životinje koje imaju ruke, noge, oči, ali to ne znači da su ovi organi isti kod svih životinja.

Dakle, ako ova razlika postoji među stvorenjima, onda je još preče da ona postoji između Tvorca i stvorenja.

Druga skupina: *Mušebbihe*

Oni smatraju da Uzvišeni Allah ima svojstva i imena, ali pored Allaha sa stvorenjima, jer kako kažu, takvo značenje se razumije iz šerijatskih tekstova, imajući u vidu da se Allah obraća ljudima na način kakav razumiju. Naravno, ovaj stav je ništavan, iz više razloga:

Prvi: Smatranje da je Allah sličan Svojim stvorenjima, i porediti Ga sa njima, je ništavan stav, koji se može pobiti i razumskim i šerijatskim dokazima, tako da je nemoguće da se iz šerijatskih tekstova razumije nešto što je neispravno.

Drugi: Allah Uzvišeni se Svojim stvorenjima obraća riječima koje razumiju i čije značenje razumiju, ali suštinu i stvarnost onoga što je vezano za Njegovo Biće i svojstva samo On poznaje.

Kada Allah kaže za Sebe da posjeduje sluh, onda mi znamo šta taj sluh znači. Dakle, on označava mogućnost slušanja glasova i zvukova, ali njegovu stvarnost i kakvoću kada je u pitanju Allah, ne poznajemo. Kakvoća sluha se razlikuje čak i kada su u pitanju stvorenja, tako da je ta razlika još veća kada je u pitanju odnos Tvorac-stvorenje.

Kada Allah kaže za Sebe da se uzvisio iznad Arša, mi znamo šta to uzvisenje znači, ali njegovu stvarnost i kakvoću ne poznajemo kada je riječ o Allahu. Ovo uzvisenje i uzdizanje se čak razlikuje i kod stvorenja, jer nije isto uzvisiti se (popeti se) na stolicu koja je čvrsto na tlu i na kamilu koja se brzo kreće.

Dakle, ako ova razlika postoji među stvorenjima, onda je još preče da ona postoji između Tvorca i stvorenja.

Plodovi vjerovanja u Allaha Uzvišenog:

Prvi: Potvrda Allahove jednoće, iz čega proizilazi da se čovjek ne nada, niti da se boji, a niti da obožava bilo koga mimo Allaha.

Drugi: Potpuna ljubav prema Allahu, kroz poznavanje značenja na koja ukazuju Njegova imena i svojstva.

Treći: Obožavanje Allaha kroz činjenje onoga što nam je naredio i udaljavanje od onoga što nam je zabranio.

Vjerovanje u meleke

Meleci su bića koja pripadaju nevidljivom svijetu, koja obožavaju Allaha i nemaju nikakvih osobina božanstvenosti. Allah ih je stvorio od svjetlosti i učinio ih Njemu potpuno pokornim, te im dao snagu kako bi mogli izvršavati Njegove naredbe.

Allah Uzvišeni kaže:

A oni koji su kod Njega ne zaziru da mu se klanjaju, i ne zamaraju se, hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju. (Kur'an, Al-Anbija, 19, 20.)

Njihov broj zna samo Uzvišeni Allah. U dva *Sahiha* navodi se predaja od Enesa, radijallahu 'anhu, koja govori o mi'radžu, a u toj predaji stoji da u nebeskoj Ka'bi (el-bejtu-l-ma'mur) svakog dana klanja sedamdeset hiljada meleka koji se više ne vraćaju na to mjesto.

Vjerovanje u meleke obuhvata četiri stvari:

Prva: Vjerovanje u njihovo postojanje.

Druga: Posebno vjerovanje u one meleke čija imena znamo, poput Džibrila i općenito vjerovanje u meleke čija imena ne znamo.

Treća: Vjerovanje u njihova svojstva koja su nam poznata, kao što je slučaj sa Džibrilom kojeg je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio u njegovom pravom liku. Imao je šest stotina krila koja su prekrivala horizont.

Allahovom voljom melek se može pretvoriti u lik čovjeka, kao što se desilo Džibrilu kada ga je Allah poslao Merjemi. On joj se prikazao u liku savršeno stvorena muškarca. Također, bio je u liku čovjeka kada je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je sjedio sa ashabima. Tada se pojavio kao čovjek u izrazito bijeloj odjeći i sa izrazito crnom kosom, nisu se na njemu vidjeli tragovi umora od putovanja, niti ga je iko od ashaba poznao. Sjeo je kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, naslonivši svoja koljena uz njegova i stavivši dlanove na svoja stegna, te ga pitao o islamu, imanu i ihsanu. A zatim je otišao. Potom je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: „**Ovo je Džibril, došao je da vas podučí vašoj vjeri.**“ (Bilježi Muslim)

Također, i meleki koje je je Allah poslao poslaniku Ibrahimu i Lutu, alejhima selam, bili su u liku čovjeka.

Četvrta: Vjerovanje u njihova zaduženja koja smo spoznali, a koja rade po Allahovom naređenju, kao što je veličanje Allaha, danonoćni ibadet bez imalo umora i dosade i sl.

Neki od njih imaju svoja posebna zaduženja:

Džibril je zadužen za dostavljanje Objave od Allaha poslanicima.

Mikail je zadužen za kišu i bilje.

Istrafil je zadužen da puhne u rog nakon čega će nastati Sudnji dan i nakon kojeg će Allah proživjeti stvorenja.

Meleku-l-mevt ili melek smrti je zadužen da uzima duše, nakon čega čovjek umire.

Melek koji je zadužen za Vatru.

Meleci koji su zaduženi za plod u stomaku, nakon što plod napuni četiri mjeseca. Tada Allah pošalje meleka kojem naredi da zapiše njegovu opskrbu, čas smrti, šta će raditi i da li će biti sretan ili ne.

Meleci koji su zaduženi da čuvaju i zapisuju čovjekova djela. Svaki čovjek ima dva meleka, jedan je na desnoj, a drugi na lijevoj strani.

Meleci zaduženi za čovjekov ispit u kaburu. Oni će ga pitati o Gospodaru, vjeri i poslaniku.

Plodovi vjerovanja u meleke

Prvi: Spoznaja Allahove veličine, snage i moći, jer snaga i moć stvorenja proizilazi iz snage i moći Tvorca.

Drugi: Zahvala Allahu na brizi koju ukazuje čovjeku tako što je odredio meleke koji ga prate i čuvaju, i zapisuju njegova djela.

Treći: Ljubav prema melecima zbog njihovog ibadeta Allahu.

Oni koji su u zabludi smatraju da meleci nisu bića koja imaju tijelo, nego da je to ustvari snaga dobra koja je skrivena u stvorenjima.

Ovo se naravno suprotstavlja kur'ansko-hadiskim tekstovima i jednoglasnom stavu svih muslimana.

Allah Uzvišeni kaže:

Hvaljen neka je Allah, stvoritelj nebesa i Zemlje, koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima. On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može. (Kur'an, Fatir, 1.)

A da si samo vidio kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali. Iskusite patnju u ognju. To je za ono što ste rukama svojim pripremili, jer Allah nije nepravedan robovima Svojim! (Kur'an, Al-Anfal, 50, 51.)

A da ti je vidjeti nevjernike u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni zato što ste o Allahu ono što nije istina iznosili i što ste se prema dokazima Njegovim oholo ponašali. (Kur'an, Al-An'am, 93.)

I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: Šta je to rekao Gospodar vaš? - Istinu - odgovoriće, On je uzvišen i velik. (Kur'an, Saba, 23.)

I meleki će im ulaziti na svaka vrata: Mir neka je vama, zato što ste trpjeli, a divno li je najljepše prebivalište! (Kur'an, Ar- R'ad, 23, 24.)

Buhari bilježi od Ebu Hurejre, radijallahu 'anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

„Kad Allah zavoli nekog čovjeka, pozove Džibrila: 'Allah voli toga i toga, pa ga i ti voli!' Onda ga i Džibril zavoli, te Džibril razglasi među stanovnicima nebesa: 'Allah voli toga i toga, pa ga i vi volite!' Potom ga zavole i stanovnici nebesa, a zatim mu se učini kabul kod ljudi na Zemlji (tj. ostaje u lijepoj uspomeni).“

Također, Ebu Hurejre prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: **„Kad bude petak, na svakim džamijskim vratima budu meleki i (poimenično) zapisuju prvog, padalje po redu, a kad imam sjedne, oni zatvore spise i dođu da slušaju zikr (hutbu).“**

Ovi tekstovi jasno ukazuju da meleci imaju tijela, i da nije riječ samo o snagama dobra, kao što to tvrde zabludjele skupine.

Vjerovanje u Knjige

Knjige ili el-kutub je množina od riječi kitab ili knjiga, a to u arapskom jeziku označava nešto što je napisano.

Ovdje se misli na Knjige koje je Allah objavio Poslanicima, kao milost i uputstvo stvorenjima, kako bi ostvarili sreću i na ovome, a i na budućem svijetu.

Vjerovanje u Knjige obuhvata četvero:

Prvo: Vjerovanje da ih je stvarno Allah objavio.

Drugo: Posebno vjerovanje u Knjige čija imena znamo, poput Kur'ana koji je objavljen Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Tevrata koji je objavljen Musau, alejhisselam, Indžila objavljenog Isau, alejhisselam, Zebura kojeg je Allah dao Davudu, alejhisselam, i općenito vjerovanje u Knjige čija imena ne znamo.

Treće: Vjerovanje u ono što je u njima kazano, ako se potvrdi ispravnost toga, poput vjerovanja u sve ono što je kazano u Kur'anu, kao i vjerovanja u ono što nije iskrivljeno od prijašnjih knjiga.

Četvrto: Postupanje po onome što je u njima kazano, ako nije derogirano, te prihvatanje i zadovoljstvo sa onim što je u njima spomenuto, bez obzira da li razumjeli mudrost toga ili ne.

Sve prijašnje Knjige su derogirane Kur'anom. Allah Uzvišeni kaže:

A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi Knjige prije nje objavljene i da nad njima bdi. (Kur'an, Al-Ma'ida, 48.) Tj. da im bude sudija.

Dakle, nije dozvoljeno primjenjivati propise iz prijašnjih Knjiga osim ukoliko je neki od njih potvrđen Kur'anom.

Plodovi vjerovanja u Knjige koje je Allah objavio

Prvi: Spoznaja Allahove brige o Svojim robovima, iz razloga što im je poslao Knjige koje će ih voditi kroz život.

Drugi: Spoznaja Allahove mudrosti u propisivanju, a to vidimo iz toga što je svakom narodu objavljavao ono što mu odgovara u datom trenutku.

Allah Uzvišeni kaže:

Svima vama smo zakon i pravac propisali. (Kur'an, Al-Ma'ida, 48.)

Treći: Zahvala na Allahovoj blagodati.

Vjerovanje u Poslanike

„Rusul“ ili Poslanici su množina od riječi resul ili poslanik, a označava osobu koja je poslana da dostavi nešto.

Poslanici su osobe kojima je Allah dostavio poslanicu i naredio im da je prenose ljudima. Prvi poslanik je Nuh, alejhisselam, a zadnji je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Allah Uzvišeni kaže:

Mi objavljujemo tebi kao što smo objavlivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega. (Kur'an, An-Nisa, 163.)

Bilježi Buhari od Enesa, radijallahu a'nhu, hadis o šefatu, gdje između ostalog stoji:

„Ljudi će doći Ademu kako bi se za njih zagovarao, pa će on kazati: 'Idite Nuhu, on je prvi poslanik kojeg je Allah poslao.'“ Zatim je spominjao cijeli hadis.

Allah Uzvišeni kaže:

Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik. (Kur'an, Al-Ahzab, 40.)

Nije postojao nijedan narod, a da mu Allah nije poslao poslanika sa vjerozakonom specifičnim za dotični narod ili pak vjerovjesnika koji je imao za cilj da obnovi prethodni vjerozakon.

Allah Uzvišeni kaže:

Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!" (Kur'an, An-Nahl, 36.)

A nije bilo naroda kome nije došao onaj koji ga je opominjao. (Kur'an, Fatir, 24.)

Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo. Po njemu su Jevrejima sudili vjerovjesnici, koji su bili Allahu poslušni i čestiti ljudi. (Kur'an, Al-Ma'ida, 44.)

Poslanici su ljudi, stvorenja koja nemaju nikakvih božanskih osobina. Govoreći o najboljem i najvrijednijem poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Allah Uzvišeni kaže:

Reci: Ja ne mogu ni samome sebi neku korist pribaviti, ni od sebe kakvu štetu otkloniti; biva onako kako Allah hoće. A da znam pronicati u tajne, stekao bih mnoga dobra, i svaka šteta bi bila daleko od mene; ja samo donosim opomene i radosne vijesti ljudima koji vjeruju. (Kur'an, El-A'raf, 188.)

Reci: Ja nisam u stanju da od vas kakvu štetu otklonim niti da nekom od vas kakvu korist pribavim. Reci: Mene niko od Allahove kazne ne može u zaštitu uzeti; samo u Njega ja mogu utočište naći. (Kur'an, Džinn, 21, 22.)

Oni imaju ljudska obilježja i osobine i dešava im se sve ono što se dešava običnim ljudima, poput bolesti, smrti, potrebe za hranom i pićem i sl.

Allah Uzvišeni u Kur'anu spominje riječi Ibrahima koji je opisujući svoga Gospodara govorio:

...i koji me hrani i poji, i koji me, kad se razbolim, liječi, i koji će mi život oduzeti, i koji će me poslije oživjeti. (Kur'an, Aš-Šu'ara, 79-81)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao:

„Ja sam čovjek poput vas, zaboravljam, kao što i vi zaboravljate, pa kad zaboravim, vi me podsjetite.“

Allah Uzvišeni navodi da su poslanici robovi Njegovi i opisuje ih svojstvom robovanja u kontekstu iznošenja pohvale njima. O Nuhu Uzvišeni Allah kaže:

On je, doista, bio rob zahvalni. (Kur'an, El-Isra', 3.)

O Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

Neka je uzvišen Onaj koji robu Svome objavljuje Kur'an da bi svijetovima bio opomena. (Kur'an, El-Furkan, 1.)

Govoreći o Ibrahimu, Ishaku i Jakubu, alejhim selam, Allah Milostivi kaže:

I sjeti se robova Naših Ibrahima i Ishaka i Ja'kuba, sve u vjeri čvrstih i dalekovidnih. Mi ih posebno obdarismo vrlinom jednom: da im je uvijek bio na umu onaj svijet; i oni su, zaista, za Nas od onih odabranih dobrih ljudi. (Kur'an, Sad, 45-47.)

O Isau, alejhisselam, kaže:

On je bio samo rob koga smo Mi poslanstvom nagradili i primjerom za pouku sinovima Israilovim učinili. (Kur'an, Ez-Zuhruf, 59.)

Vjerovanje u Poslanike obuhvata četiri segmenta:

Prvi: Vjerovanje da je njihova poslanica od Allaha i da je istinita.

Ko ne vjeruje u samo jednog poslanika, ima status kao da ne vjeruje u sve njih, kao što kaže Uzvišeni Allah:

I Nuhov narod je smatrao lažnim poslanike. (Kur'an, Eš-Šu'ara, 105.)

Allah ih naziva poricateljima svih poslanika, iako u to vrijeme nije bilo drugih poslanika osim Nuha.

Kršćani koji poriču Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, imaju status kao da poriču i Isaa alejhisselam, a posebno imajući u vidu da im je Isaa najavio dolazak Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, koji ima za cilj da ih izvede na Pravi put.

Drugi: Posebno vjerovanje u Poslanike čija imena znamo, poput Muhammeda, Ibrahima, Musaa, Isaa, i Nuha, koji se inače smatraju najodabranijim poslanicima. Allah Uzvišeni ih spominje na dva mjesta u Kur'anu. Prvi put u suri Ahzab, kada kaže:

Mi smo od vjerovjesnika zavjet njihov uzeli, i od tebe, i od Nuha, i od Ibrahima, i od Musaa, i od Isaa, sina Merjemina smo čvrst zavjet uzeli. (Kur'an, El-Azhab, 7.)

A drugi put u suri Šura:

On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisao Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte! (Kur'an, Eš-Šura, 13.)

U one Poslanike čija imena ne znamo, vjerujemo općenito. Allah Uzvišeni kaže:

I prije tebe smo poslanike slali, o nekima od njih smo ti kazivali, a o nekima ti nismo kazivali. (Kur'an, El-Mu'min, 78)

Treći: Vjerovanje u ispravne predaje koje su do nas od njih prenešene.

Četvrti: Rad po vjerozakonu Poslanika koji nam je poslat, a to je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. On je poslat svim ljudima. Uzvišeni Allah kaže:

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore. (Kur'an, En-Nisa, 65.)

Plodovi vjerovanja u Poslanike

Prvi: Spoznaja Allahove milosti i brige prema ljudima, a to se vidi iz činjenice da je poslao Poslanike kako bi ih uputili na Pravi put, te pojasnili način robovanja Allahu. Posebno važnost ovoga dolazi do

izražaja kada znamo da razum sam po sebi, bez Objave, ovo ne može da spozna.

Drugi: Zahvalnost Allahu Uzvišenom na ovoj velikoj blagodati koju nam je ukazao.

Treći: Ljubav prema Poslanicima i iznošenje pohvale njima onako kako to dolikuje. Dakle, moramo ih voljeti i cijeniti, jer oni su od Allaha dostavili poslanicu, obožavali Ga i druge na to podsticali.

Inadžije negiraju Poslanike jer smatraju da oni ne mogu biti poslani iz ljudske rase. Ovaj njihov stav Uzvišeni Allah spominje i pobija ga riječima:

A ljude je, kad im je dolazila objava, odvrćalo od vjerovanja samo to što su govorili: Zar je Allah kao poslanika čovjeka poslao? Reci: Kad bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s neba meleka za poslanika poslali. (Kur'an, El-Isra', 94, 95.)

Allah pobija njihov stav jer je jasno da ljudima moraju biti poslanici ljudi. Da su na Zemlji meleki, Allah bi im kao poslanika poslao meleka koji bi bio poput njih.

Prenoseći riječi onih koji su negirali poslanike, Allah Uzvišeni navodi da su govorili:

Vi ste ljudi kao i mi; hoćete da nas odvratite od onih kojima su se preci naši klanjali - pa, donesite nam čudo vidljivo! Mi jesmo ljudi kao i vi - govorili su im poslanici njihovi - ali, Allah daje poslanstvo samo onim robovima Svojim kojima On hoće; mi vam ne možemo donijeti čudo bez Allahove volje. (Kur'an, Ibrahim, 10, 11.)

Vjerovanje u Sudnji dan

Sudnji dan je dan kada će ljudi biti proživljeni, polagati račun i biti nagrađeni ili kažnjeni.

Nazvan je el-jevmu-l-ahir/zadnji dan, jer nema dana nakon njega. Džennetlije će se nastaniti u Džennetu, a džehennemlije u Vatri.

Vjerovanje u Sudnji dan obuhvata troje:

Prvo: Vjerovanje u proživljenje, tj. dan kada će mrtvi biti proživljeni nakon što se u rog po drugi put puhne. Tada će ljudi ustati i krenuti ka svome Gospodaru, goli i neobrezani.

Allah Uzvišeni kaže:

Onako kako smo vas prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo vas ponovo iz ničega stvoriti,-to je obećanje naše, Mi smo doista kadri to učiniti. (Kur'an, El-Anbija, 104.)

Proživljenje je istina čiju ispravnost potvrđuju Kur'an, hadis i jednoglasan stav učenjaka.

Allah Uzvišeni kaže:

Vi ćete, poslije toga, pomrijeti, zatim ćete, na onome svijetu, oživljeni biti. (Kur'an, El-Mu'minun, 15, 16.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Na Sudnjem danu ljudi će biti proživljeni goli i neobrezani.“
(Bilježi Buharija)

Muslimani su složni da će Sudnji dan doći, i Allahova mudrost je u tome da se on desi, kako bi nagradio ili kaznio stvorenja, shodno njihovoj (ne)pokornosti Poslanicima koji su im slati.

Allah Uzvišeni kaže:

Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti? (Kur'an, El-Mu'minun, 115.)

Obraćajući se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, Allah kaže:

Onaj koji ti objavljuje Kur'an sigurno će te vratiti na onaj svijet.
(Kur'an, El-Kasas, 85.)

Drugo: Vjerovanje u polaganje računa, nagradu i kaznu.

Čovjek će polagati račun za svoja djela i biće nagrađen ili kažnjen shodno njima. Na ovu činjenicu ukazuju Kur'an, sunnet i jednoglasan stav muslimana.

Allah Uzvišeni kaže:

Nama će se oni zaista vratiti i pred Nama će, doista, račun polagati!
(Kur'an, El-Gašija, 25, 26.)

Ko uradi dobro djelo, biće deseterostruko nagrađen, a ko uradi hrdavo djelo, biće samo prema zasluži kažnjen, i neće im se učiniti nepravda. (Kur'an, El-A'nam, 160.)

Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terazije postaviti, pa se nikome neće nepravda učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je to što ćemo Mi račune ispitivati. (Kur'an, El-Anbija, 47.)

Ibn Omer, radijallahu 'anhuma, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao:

„Allah će se približiti vjerniku, staviti na njega svoj zastor, pokriti ga i pitati: 'Znaš li taj grijeh, a znaš li taj grijeh?'"Da, Allahu moj' - kazat će on. 'I tako, kada mu prizna sve svoje grijehe i pomisli u sebi da je propao, Allah će mu reći: 'Pokrio sam ti ih još u zemaljskom životu, a danas ti ih još i opraštam', i potom će mu se dati knjiga njegovih dobrih djela. A što se tiče nevjernika i licemjera, pred svima će se viknuti: 'To su oni što su lagali na svoga Gospodara. Neka je Allahovo prokletstvo na nasilnike!'“ (Muttefekun alejh)

U drugom hadisu kaže:

„Ko htjedne uraditi dobro djelo, ali ga ne uradi - Allah će mu to kod Sebe upisati kao dobro djelo; a ako htjedne uraditi neko dobro

djelo, pa ga i uradi - Allah će to djelo kod Sebe upisati kao deset, do sedam stotina, dobrih djela, pa i mnogo puta više. Ko htjedne uraditi neko loše djelo, pa ga i uradi - Allah će ga kod Sebe upisati kao jedno loše djelo.“

Muslimani su složni da postoji polaganje računa, a mudrost toga se ogleda u sljedećem: Allah Uzvišeni je objavljivao Knjige, slao Poslanike, ljudima naredio da prihvate i da rade po onome što je Poslanicima objavljivano, te naredio da se bori protiv onih koji to odbiju. Dakle, da nema polaganja računa i nagrađivanja, odnosno kažnjavanja shodno djelima, onda sve ovo spomenuto ne bi imalo smisla, a Allah Uzvišeni je čist od toga. Allah Uzvišeni na to ukazuje kada kaže:

I sigurno ćemo pitati one kojima smo poslanike slali, a pitaćemo, doista, i poslanike, i izložit ćemo im, pouzdano, sve što o njima znamo, jer Mi nismo odsutni bili. (Kur'an, El-A'raf, 6, 7.)

Treće: Vjerovanje u postojanje Dženneta i Vatre i da je to vječno boravište za ljude. Džennet je kuća uživanja koju je Allah pripremio za vjernike, bogobojazne, one koji vjeruju u sve što im je propisano, pokoravaju se iskreno Allahu i slijede Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Mnogo je blagodati u Džennetu, u njemu ima ono što oko nije vidjelo, uho nije čulo i što ljudski razum ne može ni zamisliti.

Allah Uzvišeni kaže:

A oni koji vjeruju i čine dobra djela - oni su, zbilja, najbolja stvorenja, njih nagrada u Gospodara njihova čeka; edenski vrtovi kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno i zauvijek boraviti; Allah će biti njima zadovoljan, a i oni će biti Njime zadovoljni. To će biti za onoga koji se bude bojao Gospodara svoga. (Kur'an, El-Bejjina, 7, 8.)

I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju, kao nagrada za ono što su činili. (Kur'an, Es-Sedžda, 17.)

Vatra je Kuća kazne koju je Allah pripremio za nevjernike i nepravedne, one koji su odbili pokornost Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. U njoj se nalaze mnoge vrste kazne kakve čovjek ne može ni zamisliti.

Allah Uzvišeni kaže: ***Čuvajte se vatre za nevjernike pripremljene.*** (Kur'an, Ali Imran, 131.)

Mi smo nevjernicima pripremili vatru čiji će ih dim sa svih strana obuhvatiti; ako zamole pomoć, pomoći će im se tekućinom poput rastopljene kovine koja će lica ispeći. Užasna li pića i grozna li boravišta! (Kur'an, El-Kahf, 29.)

Allah je nevjernike prokleo i za njih oganj razbuktali pripremio, u njemu će vječno i zauvijek boraviti, ni zaštitnika ni pomagača neće naći. Na Dan kad se njihova lica u vatri budu prevrtala, govoriće:

Kamo sreće da smo se Allahu pokoravali i da smo Poslanika slušali! I govoriće: “Gospodaru naš, mi smo prvake naše i starješine naše slušali, pa su nas oni s pravog put aodveli; Gospodaru naš, podaj im dvostruku patnju i prokuni ih prokletstvom velikim!” (Kur'an, El-Ahzab, 64-68.)

U vjerovanje u Sudnji dan ulaze i događaji poslije smrti:

a) Kabursko iskušenje

To je pitanje koje će meleci uputiti čovjeku o njegovom Gospodaru, vjeri i poslaniku.

Allah će u tome trenutku onoga koji je u Njega vjerovao pomoći i učiniti postojanim, pa će kazati: „Moj Gospodar je Allah, vjera mi je islam, a poslanik mi je Muhammed', dok će nevjernik kazati: 'Ne znam', a licemjer će reći: 'Ne znam, čuo sam ljude da to govore, pa sam i ja govorio.'“

b) kaburska patnja i uživanje

Kabursku patnju će imati nepravedni, licemjeri i nevjernici. Allah Uzvišeni kaže:

A da ti je vidjeti nevjernike u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni zato što ste o Allahu ono što nije istina iznosili i što ste se prema dokazima Njegovim oholo ponašali. (Kur'an, El-A'nam, 93.)

Govoreći o faraonu i njegovoj porodici, Allah Uzvišeni kaže:

Oni će se ujutro i navečer u vatri pržiti, a kada nastupi Čas: Uvedite faraonove ljude u patnju najtežu! (Kur'an, El-Mu'min, 46.)

U Muslimovom Sahihu nalazi se hadis kojeg prenosi Zejd b. Sabita, a u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Da nećete nastaniti kaburove, ja bih zamolio Allaha da čujete dio kaburske patnje koju ja čujem.“ Zatim se okrenuo licem i kazao: 'Molite Allaha da vas sačuva patnje u Vatri.' Kazali su: 'Molimo Allaha da nas sačuva patnje u Vatri.' On reče: 'Molite Allaha da vas sačuva patnje u kaburu.' Rekli su: 'Molimo Allaha da nas sačuva patnje u kaburu.' On reče: 'Molite Allaha da vas sačuva svih vrsta iskušenja i vidljivih i skrivenih.' Oni kazaše: 'Molimo Allaha da nas sačuva i skrivenih i vidljivih iskušenja.' On reče: 'Molite Allaha da vas sačuva iskušenja koje će donijeti Dedždžal.' Oni rekoše: 'Molimo Allaha da nas sačuva iskušenja koje će donijeti Dedždžal.'“

Kaburska uživanja će imati vjernici. Allah Uzvišeni kaže:

Onima koji govore: Gospodar naš je Allah - pa poslije ostanu pri tome - dolaze meleki: Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan. (Kur'an, Fussilet, 30.)

A zašto vi kad duša do guše dopre, i kad vi budete tada gledali, a Mi smo mu bliži od vas, ali vi ne vidite, zašto je onda kad niste u tuđoj vlasti ne povratite, ako istinu govorite? I ako bude jedan od onih koji su Allahu bliski - udobnost i opskrba lijepa i džennetske blagodati njemu..!(Kur'an, El-Vaki'a, 83-89.)

Bera b. Azib prenosi hadis koji govori o vjerniku koji će odgovoriti na pitanja meleka:

„Zatim će doći glas s nebesa: ‘Istinu je rekao Moj rob pa mu pripremite posteljinu iz Dženneta, obucite ga džennetskom odjećom i otvorite mu prolaz ka Džennetu.’Do njega će dopirati džennetski lijep i ugodan miris, a kabur će se proširiti koliko njegove oči mogu dokučiti.“ (Bilježi Ahmed i Ebu Davud u dugom hadisu).

Plodovi vjerovanja u Sudnji dan

Prvi: Želja za što većom pokornošćuAllahu, s nijetom da se dobije Njegova nagrada.

Drugi: Strah od grijeha, jer nas oni vode ka Allahovoj kazni.

Treći: Vjerovanjem u Sudnji dan, vjernik zna da, ukoliko ga na ovome svijetu prođu neka dobra, to će mu biti nadoknađeno u Džennetu.

Nevjernici negiraju proživljenje nakon smrti, smatrajući to nemogućim. Ovakav zaključak je ništavan, a na njegovu neispravnost ukazuju šerijatski tekstovi, materijalni dokazi (osjetila) i razum.

Šerijatski dokazi:

Allah Uzvišeni kaže:

Nevjernici tvrde da neće biti oživljeni. Reci: Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onome šta ste radili, doista, biti obaviješteni! - a to je Allahu lahko. (Kur'an, Et-Tagabun, 7.)

Sve nebeske Knjige govore o tome, potvrđujući tu činjenicu.

Materijalni dokazi:

Ljudi su još na ovome svijetu bili svjedoci oživljavanja mrtvih ljudi. U suri El-Bekari se navodi pet primjera:

Prvi primjer o narodu Musaovom kada su tražili da vide Allaha:

I kada ste uglas rekli:

O Musa, mi ti nećemo vjerovati dok Allaha ne vidimo! - munja vas je ošinula, vidjeli ste. Zatim smo vas, poslije smrti vaše, oživili da biste zahvalni bili. (Kur'an, El-Bekara, 55, 56.)

Drugi primjer koji govori o naređenju da se zakolje krava, kako bi saznali ime ubice:

I kada ste jednog čovjeka ubili, pa se oko njega prepirati počeli - Allah je dao da izide na vidjelo ono što ste bili sakrili - Mi smo rekli: Udarite ga jednim njezinim dijelom! - i eto tako Allah vraća mrtve u život i pruža vam dokaze Svoje da biste shvatili. (Kur'an, El-Bekara, 72, 73.)

Treći primjer o ljudima koji su otišli iz svoga mjesta, bježeći od smrti:

Zar nisi čuo o onima koji su iz straha od smrti iz zemlje svoje pobjegli - a bijaše ih na hiljade. Allah im je rekao: Pomrite! - a poslije ih je oživio. Allah je, zaista, dobar prema ljudima, ali većina ljudi ne zahvaljuje. (Kur'an, El-Bekara, 243.)

Četvrti primjer o čovjeku koji je prošao pored mjesta čiji su stanovnici umrli, pa je smatrao nemogućim da ih Allah oživi:

Ili za onoga koji je prolazeći pored jednog od temelja porušenog grada, povikao: Kako će Allah oživjeti ove što su pomrli? I Allah učini te on umre i tako ostade stotinu godina, a onda ga oživi i zapita: Koliko si ostao? - Dan ili dio dana - odgovori. Ne - reče On - ostao si stotinu godina. Pogledaj jelo svoje i piće svoje - nije se pokvarilo; a pogledaj i magarca svoga - da te učinim dokazom ljudima - a pogledaj i kosti - vidi kako ih sastavljamo, a onda ih mesom oblažemo. I kad njemu bi jasno, on povika: Ja znam da Allah sve može! (Kur'an, El-Bekara, 259.)

Peti primjer o Ibrahimu koji je želio da vidi kako Allah oživljava mrtve:

A kada Ibrahim reče: Gospodaru moj, pokaži mi kako mrtve oživljuješ! - On reče: Zar ne vjeruješ? - Vjerujem - odgovori on - ali bih da mi se srce smiri. - Uzmi četiri ptice - reče On - i isijeci ih, pa pojedine komade njihove stavi na razne brežuljke, zatim ih pozovi, brzo će ti doći. Znaj da je Allah silan i mudar. (Kur'an, El-Bekara, 260.)

Ovo su primjeri materijalnih dokaza koji ukazuju da je Allah u stanju da oživi mrtve, a već prije smo spomenuli slučaj Isaa, alejhisselam, koji je, Allahovom voljom, oživljavao mrtve i izvodio ih iz kabura.

Razumski dokazi na mogućnost proživljenja ukazuju dvojako:

Prvo: Onaj ko je stvorio nebesa i Zemlju i ono što je na njima iz ničega, može da to stvaranje ponovi.

On, Uzvišeni kaže:

On je taj koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko. On je uzvišen i na nebesimai na Zemlji; On je silan i mudar. (Kur'an, Ar-Rum, 27.)

Onako kako smo vas prvi put iz ničega stvorili, tako ćemo vas ponovo iz ničega stvoriti, -to je obećanje naše, Mi smo doista kadri to učiniti. (Kur'an, El-Enbija, 104.)

Kao odgovor onima koji su tvrdili da je nemoguće oživjeti truhle kosti, Allah Uzvišeni kaže Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

Reci: Oživice ih Onaj koji ih je prvi put stvorio; On dobro zna sve što je stvorio. (Kur'an, Ja Sin, 79.)

Drugo: Vidimo zemlju koja je zamrla, pa kad Allah Uzvišeni spusti kišu, ona oživi, ustrepće i uzbuja, i iz nje iznikne svakovrsno bilje prekrasno. Onaj ko je u mogućnosti da zemlji vrati život, u mogućnosti je i da oživi mrtve.

Uzvišeni kaže:

Jedno od znamenja Njegovih je i to što ti vidiš suhu zemlju, a kad na nju spustimo kišu, ona se pokrene i uzbuja. Onaj ko njoj daje život oživice, sigurno, i umrle, jer On može sve. (Kur'an, Fussilat, 39.)

Mi s neba spuštamo vodu kao blagoslov, i činimo da, uz pomoć njenu, niču vrtovi i žito koje se žanje i visoke palme u kojih su zameci nagomilani jedni iznad drugih, kao hranu robovima, i Mi njome oživljavamo mrtav predjel; takvo će biti i oživljenje. (Kur'an, Kaf, 9-11.)

Također, određene zabludjele skupine negiraju postojanje kaburskog uživanja i patnje, govoreći da, ukoliko otkrijemo umrlu osobu, nećemo vidjeti nikakvo kažnjavanje niti uživanje, niti ćemo vidjeti da se kabur proširio ili suzio.

Ovaj stav je neispravan, na što ukazuju šerijatski, materijalni i razumski dokazi:

Već smo spomenuli šerijatske tekstove koji ukazuju na postojanje kaburske patnje i uživanja.

Prenosi Buhari u svome Sahihu od Ibn Abbasa:

„Izišavši na jednu medinsku gradinu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je glas dvojice ljudi kako se muče u svojim kaburima..“ U nastavku hadisa se navodi da se jedan od njih nije čuvao mokraće, a drugi je išao i prenosio tuđe riječi.

Materijalni dokazi:

Ponekada osoba koja spava u snovima vidi da je na prekrasnom, velikom mjestu gdje uživa ili da se nalazi na nekom uskom prostoru gdje se pati, pa se i probudi zbog onoga što vidi. Iako je sve to vidjela, ona se ipak nalazi na svome krevetu i leži. San je srodnik smrti i zato ga Allah naziva smrću (vefat), kada kaže:

Allah uzima duše u času njihove smrti, a i onih koji spavaju, pa zadržava one kojima je odredio da umru, a ostavlja one druge do roka određenog. (Kur'an, Ez-Zumer, 42.)

Razumski dokazi:

Nekada osoba koja spava u snovima vidi nešto što je zaista takvo u stvarnosti, vidi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pravom njegovom

liku, ali i pored toga što to vidi, on se nalazi u svojoj sobi, na svome kevetu, daleko od svega toga. Ako za takvo nešto postoji mogućnost na ovome svijetu, zašto onda nije moguće da bude prisutno na onome?

Što se tiče njihovih riječi da ukoliko otkrijemo umrlu osobu, nećemo vidjeti nikakvo kažnjavanje niti uživanje, na to se može odgovoriti iz više aspekata:

Prvi: Šerijatu se nije dozvoljeno suprotstavljati sa ovakvim zaključcima, jer da onaj ko se njima služi stvarno razmisli, znao bi da su oni ništavni.

U jednom stihu se kaže:

Koliko ima onih koji negiraju ispravan govor zbog pogrešnog razumijevanja?!

Drugi: Kaburski život ulazi u nevidljivi svijet kojeg materijalni dokazi ne mogu pojasniti, jer da je to moguće onda vjerovanje u nevidljivi svijet ne bi imalo smisla.

Treći: Kabursku patnju ili uživanje osjeća samo umrla osoba, kao npr. kada samo onaj koji sanja nešto, osjeća da sanja, dok oni koji su pored njega ne primijete ništa od onoga što on vidi i osjeća.

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je dolazila Objava dok je bio među ashabima, ali oni to nisu čuli. Nekada bi mu dolazio melek u liku čovjeka koji bi sa njim razgovarao, a ashabi to niti bi čuli, a niti vidjeli.

Četvrti: Stvorenja su ograničena u shvatanju i viđenju određenih stvari i pojava. Niko nije u mogućnosti da vidi sve što postoji. Svih sedam nebesa i Zemlja, te ono što je na njima veličaju Allaha, i to veličanje čuje samo Allah i oni kojima On dozvoli da to čuju.

O tome Uzvišeni Allah kaže:

Njega veličaju sedam nebesa, i Zemlja, i oni na njima; i ne postoji ništa što Ga ne veliča, hvaleći Ga; ali vi ne razumijete veličanje njihovo – On je doista blag i mnogo prašta. (Kur'an, El-Isra', 44.)

A također, ni šejtane ni džine ne vidimo, iako oni putuju po Zemlji.

Dolazili su Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i slušali Kur'an, a zatim odlazili svome narodu da ih opominju. I pored svega toga, mi ih ne vidimo.

O tome Uzvišeni Allah kaže:

O sinovi Ademovi, neka vas nikako ne zavede šejtan kao što je roditelje vaše iz Dženneta izveo, skinuvši s njih odjeću njihovu da bi im stidna mjesta njihova pokazao! On vas vidi, on i vojske njegove, odakle vi njih ne vidite. Mi smo učinili šejtane zaštitnicima onih koji ne vjeruju. (Kur'an, El-A'raf, 27.)

Ako stvorenja nisu u stanju da vide i dokuče sve što postoji, onda im nije dozvoljeno da negiraju nevidljivi svijet koji nisu u stanju da vide.

Vjerovanje u kader (Allahovu odredbu)

Kader je Allahova odredba svega što se dešava, zasnovana na Njegovom znanju i mudrosti.

Vjerovanje u kader obuhvata četiri stvari:

Prva: Vjerovanje da Uzvišeni Allah zna sve i pojedinačno i općenito, bez obzira da li se radilo o onome što on čini ili što čine Njegovi robovi.

Druga: Vjerovanje da je sve to zapisano u Ploči pomno čuvanoj. O ove dvije stvari, Uzvišeni Allah kaže:

Zar ne znaš da je Allahu poznato sve što je na nebu i na Zemlji? To je sve u Knjizi; to je, uistinu, Allahu lahko! (Kur'an, Hadždž, 70.)

U Muslimovom Sahihu navodi se hadis od Abdullaha b. Amra b. El-Asa, u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Allah je zapisao sve što će se dešavati, još pedeset hiljada godina prije nego što je stvorio nebesa i Zemlje.“

Treća: Vjerovanje da svi događaji i pojave bivaju Allahovom voljom i htijenjem, bez obzira da li se radilo o onome što On čini ili što čine Njegova stvorenja.

Govoreći o onome što On čini, Uzvišeni kaže:

Gospodar tvoj stvara šta hoće, i On odabira. (Kur'an, El-Kasas, 68.)

Allah čini što On hoće. (Kur'an, Ali Imran, 40.)

On vas oblikuje u matericama kako On hoće. (Kur'an, Ali Imran, 6.)

Govoreći o onome što čine stvorenja, On Uzvišeni kaže:

A da Allah hoće, okrenuo bi ih protiv vas i oni bi se, uistinu, protiv vas borili. (Kur'an, En-Nisa, 90.)

A da je Gospodar tvoj htio, oni to ne bi učinili; zato ti ostavi njih, i ono što izmišljaju. (Kur'an, El-A'nam, 112.)

Četvrta: Vjerovanje da su sva Allahova stvorenja i sve što rade, sve njihove osobine i pokreti stvoreni od strane Njega.

Allah Uzvišeni kaže:

Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim. (Kur'an, Ez-Zumar, 62.)

Koji je sve stvorio i kako treba uredio! (Kur'an, Furkan, 2.)

Prenoseći riječi Ibrahima, alejhisselam, koje je uputio svome narodu, Uzvišeni Allah kaže:

Allah stvara i vas i ono što napravite. (Kur'an, Es-Saffat, 96.)

Vjerovanje u kader na način kakav smo spomenuli, nije u koliziji sa htijenjem i mogućnošću čovjeka da postupa shodno slobodnom izboru, jer i šerijat i činjenice u stvarnosti dokazuju da je to dvoje moguće.

Šerijatski dokazi:

Govoreći o htijenju, Uzvišeni Allah kaže:

Pa ko hoće, Gospodaru svome će, kao utočištu, poći. (Kur'an, En-Neb'a, 39.)

I vi njivama vašim prilazite kako hoćete. (Kur'an, El-Bekara, 223.)

Govoreći o snazi i mogućnosti, Allah Uzvišeni kaže:

Zato se Allaha bojte koliko god možete, i slušajte i pokoravajte se. (Kur'an, Et-Tagabun, 16.)

Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi. (Kur'an, El-Bekara, 286.)

Što se tiče stvarnosti u kojoj čovjek živi, jasno je svima da čovjek ima snagu i moć, te mogućnost da uradi ili ostavi nešto, ali da njegova mogućnost zavisi od Allahovog htijenja.

Allah Uzvišeni kaže:

Onome od vas koji hoće da je na Pravome putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće! (Kur'an, Et-Takvir, 28, 29.)

Cijeli svemir je u vlasništvu Allaha i ništa se ne dešava bez Njegove volje.

Vjerovanje u odredbu na način kako smo to opisali ne daje čovjeku pravo na opravdanje da ostavlja obaveze i da čini zabrane, jer pravdati to odredbom neispravno je iz više aspekata:

Prvi: Allah Uzvišeni kaže: Mnogobošci će govoriti:

Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili. Tako isto su oni prije njih poricali, sve dok Našu kaznu nisu iskusili. Reci: Imate li kakav dokaz da nam ga iznesete? Vi se samo za pretpostavkama povodite i vi samo neistinu govorite. (Kur'an, El-A'nam, 148.)

Dakle, da je odredba bila opravdanje, Allah Uzvišeni ih ne bi kaznio.

Drugi: Allah Uzvišeni kaže:

O poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali. - Allah je silan i mudar. (Kur'an, En-Nisa, 165.)

Odredba, dakle, nije opravdanje, jer da jeste, onda ne bi negirali poslanike, imajući u vidu da se njihovo odbijanje istine nakon što su došli poslanici desilo Allahovom odredbom.

Treći: Bilježi Buharija, i ovo je njegova verzija i Muslim od Alije, radijallahu 'anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

„Svakome je od vas već određeno mjesto u Džennetu i mjesto u Vatri. 'Allahov Poslaniče', upitali su, 'zar se nećemo na to osloniti?' Odgovorio je: 'Radite, a svakome je olakšano (ono što muje određeno)!' a zatim proučio: Onome koji udjeljuje i grijeha se kloni...“ (Kur'an, El-Lejl, 5.)

A u Muslimovoj verziji stoji: „**Svakome je olakšano ono zbog čega je stvoren.**“

Dakle, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se čine dobra djela, i da se ne oslanja na odredbu.

Četvrti: Allah Uzvišeni je naredio čovjeku određena djela, a neka zabranio, i nije ga opteretio preko njegovih mogućnosti.

Allah Uzvišeni kaže:

Zato se Allaha bojte koliko god možete. (Kur'an, Et-Tagabun, 16.)

Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih. (Kur'an, El-Bekara, 286.)

Da je čovjek prisiljen (odredbom) da radi i djeluje, onda bi bio opterećen nečim što nije u mogućnosti. Zato, ukoliko učini određeni grijeh iz neznanja, zaborava ili prisile, neće biti grješan, jer ima opravdanje.

Peti: Allahova odredba je skrivena tajna koju ne poznajemo dok se ne desi, a čovjekova želja da uradi neko djelo javlja se prije nego što ga uradi, i zbog ovoga neosnovano je pravdati se odredbom, jer ne može biti čovjeku opravdanje nešto što nije znao.

Šesti: Ponekada vidimo čovjeka kako se trudi u činjenju onoga što mu odgovara u materijalnom smislu, sve dok to ne ostvari, a pri tome ne poteže za onim što mu ne odgovara, pravdajući to odredbom. Dakle, postavlja se pitanje, zašto se ne pravda kaderom, pa ostavi to što mu je korisno, a prihvati se onoga što mu šteti?

Navešćemo primjer koji pojašnjava ovo: Šta će izabrati čovjek pred kojim se nađu dva puta: prvi koji ga vodi mjestu koje je nemirno, gdje je kaos i ubijanje, ili drugi vodi koji ga mjestu koje je mirno i pogodno za život?

Izabraće drugi put, jer je nemoguće da razumna osoba izabere put koji ga vodi u probleme, a zatim da taj odabir pravda odredbom. Dakle, postavlja se pitanje, zašto onda kada je u pitanju Onaj svijet bira put koji ga vodi u Vatru, a onda to pravda odredbom?

Drugi primjer: Kada se bolesniku ponudi određeni lijek koji će mu koristiti, on će ga uzeti, pa makar mu i ne bio ugodan, ili kada mu se zabrani hrana koju voli, kako bi se izliječio, on će je ostaviti, samo da mu bude bolje.

Dakle, neće se desiti da ostavi lijek i da jede hranu koja mu šteti, a da to kasnije pravda odredbom. Pa onda, zašto čovjek ostavlja ono što mu je vjerom naređeno i to ostavljanje pravda odredbom?

Sedmi: Ukoliko osobi koja svoju nepokornost pravda odredbom, neko ukrade imetak ili je napadne, a zatim kaže: Nemoj me kritikovati jer to je Allahova odredba, ona takvo pravdanje neće prihvatiti. Dakle, neće

prihvatiti pravdanje odredbom od strane onoga koji ga napadne i koji se pravda odredbom pri kršenju Allahovog zakona.

Navodi se slučaj da je Omeru dovedena osoba koja je ukrala nešto, pa je kazala: „Polahko, o vođo pravovjernih, to se desilo Allahovom odredbom.“ On je tada kazao: „I odsjecanje tvoje ruke desiće se Allahovom odredbom.“

Plodovi vjerovanja u Allahovu odredbu

Prvi: Oslanjanje na Allaha prilikom činjenja onoga što je čovjeku potrebno, jer sve zavisi od Njegove odredbe.

Drugi: Čovjeku ne treba da se pojavi samoljublje ukoliko postigne svoj cilj, jer to je Allahova odredba koju je Allah odredio. Smatranjem da je to čovjekova zasluga, zaboravlja se zahvalnost Allahu.

Treći: Smirenost i spokoj kada je u pitanju Allahova odredba. U ovakvom stanju čovjek ne tuguje ako ne ostvari nešto što mu je drago ili ga pogodi nešto što ne voli, jer zna da je to Allahova odredba koja se morala desiti. Allah Uzvišeni kaže:

Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi - to je Allahu, uistinu, lahko - da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On daje. Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce. (Kur'an, El-Hadid, 22, 23.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

„Čudno li je stanje vjernika, on je uvijek u dobru i u takvom stanju može biti samo vjernik. Ako ga zadesi dobro, on se zahvali i bude mu dobro, a ako ga zadesi zlo, on se strpi i opet mu bude dobro.“ (Muslim)

Dvije su grupacije koje su skrenule kada je u pitanju Allahova odredba:

Prva: Džebrijje

Oni kažu da je čovjek prisiljen da čini ono što čini i da nema ličnog izbora.

Druga: Kaderijje

Oni smatraju da čovjek ima apsolutno pravo izbora i da Allahova volja i odredba nimalo ne utiče na njegov izbor.

Odgovor skupini Džebrija:

Allah Uzvišeni je potvrdio da čovjek posjeduje želju i htijenje i da je on taj koji čini određeno djelo. On kaže:

Jedni od vas su željeli ovaj svijet, a drugi onaj svijet. (Kur'an, Ali Imran, 152.)

I reci: Istina dolazi od Gospodara vašeg, pa ko hoće - neka vjeruje, a ko hoće - neka ne vjeruje! Mi smo nevjernicima pripremili vatru čiji će ih dim sa svih strana obuhvatiti. (Kur'an, El-Kehf, 29.)

Ko čini dobro, u svoju korist čini, a ko radi zlo, na svoju štetu radi. - A Gospodar tvoj nije nepravedan prema robovima Svojim. (Kur'an, Fussilat, 46.)

U stvarnosti vidimo da čovjek pravi razliku između svojih postupaka koje svojevoljno radi i onih na koje ne može utjecati. Na prvu vrstu postupaka niko ga nije natjerao i čini ih svojom voljom, dok na drugu ne može utjecati i ne čini ih svojevoljno.

Odgovor skupini Kaderijja kroz prizmu šerijatskih i razumskih dokaza:

Šerijatski dokazi:

Allah je sve što postoji stvorio i sve se dešava Njegovom voljom. U Svojoj knjizi pojasnio je da se postupci robova dešavaju Allahovom voljom. On Uzvišeni kaže:

Da je Allah htio, ne bi se međusobno oni posljuje njih ubijali, kad su im jasni dokazi već došli, ali oni su se razišli; neki od njih su vjerovali, a neki su poricali. A da je Allah htio, oni se ne bi međusobno ubijali, ali Allah radi ono što On želi. (Kur'an, El-Bekara, 253.)

A kad bismo htjeli, svakog čovjeka bismo na Pravi put uputili, ali Ja sam već istinu rekao: Napuniću, zaista, Džehennem džinima i ljudima zajedno! (Kur'an, Es-Sagda, 13.)

Razumski dokaz:

Sve što postoji u vlasništvu je Allaha, a i čovjek je jedan dio toga, pa zbog toga, on nije u stanju da čini ono što želi, ukoliko to nije Allahova volja.

Ciljevi islamskog vjerovanja

Cilj je nešto čemu se teži i što se želi ostvariti.

Što se tiče ciljeva islamskog vjerovanja, oni su, između ostalog, sljedeći:

Prvi: Iskreno obožavanje samo Allaha Uzvišenog, jer On je Stvortelj koji nema sudruga.

Drugi: Oslobođanje razuma od svih vidova zbunjenosti koji ga pogađaju ukoliko srce nije čvrsto u vjeri. Ukoliko srce nije napunjeno ispravnim vjerovanjem, onda će ono ili biti podložno želji za sticanjem materijalnog ili će biti zaokupirano raznim vidovima zabluda i zbunjenošću.

Treći: Duševna i ideološka smirenost koja ne dozvoljava bilo kakvu pomatnju u vjerovanju, jer u tom stanju čovjek se veže za svoga Tvorca,

zadovoljan je svime što On odredi, bilo da je vezano za prirodna dešavanja ili šerijatske propise.

Četvrti: Ispravnost nijjeta i postupaka prilikom obožavanja Allaha, kao i prilikom ophođenja sa stvorenjima. Temelj vjerovanja u Poslanike je slijedenje njihovog puta koji je čist i ispravan i kada je riječ o nijjetima, a i o postupcima.

Peti: Ozbiljnost i odlučnost u svakodnevnom životu, u smislu da se iskoristi svaka prilika za činjenje dobrog djela, kako bi se zaradilo što više sevapa i da se udalji od svake prilike za činjenje lošeg djela, kako bi se spasilo kazne.

Jedan od temelja vjerovanja jeste i vjerovanje u proživljenje i polaganje računa. Allah Uzvišeni kaže:

Svima će pripasti nagrada ili kazna, prema onome kako su postupali, jer je Gospodar tvoj bdio nad onim što su radili. (Kur'an, El-A'nam, 132.)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podsticao ljude na ostvarenje ovog cilja, govoreći:

„Jak vjernik je bolji i Allahu draži od slabog vjernika, a u obojici je dobro. Teži onome što će ti koristiti i traži Allahovu pomoć u tome, a nemoj očajavati. Ako te nešto zadesi, nemoj reći: ‘Da sam uradio tako i tako, bilo bi tako i tako’, nego reci: ‘To je Allahova odredba i On čini što hoće’, jer ‘da sam’ šejtanu otvara mogućnost djelovanja.” (Bilježi Muslim)

Šesti: Izgradnja jake zajednice koja će se truditi u širenju vjere i koja neće biti ravnodušna na probleme koji je pogode.

Allah Uzvišeni kaže:

Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju, i bore se na Allahovom putu imecima svojim i životima svojim. Oni su iskreni! (Kur'an, El-Hugurat, 15.)

Sedmi: Ostvarenje sreće na ovome i na budućem svijetu, kroz popravak pojedinca i zajednice, te postizanje nagrade kod Allaha Uzvišenog, o čemu On kaže:

Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili. (Kur'an, En-Nisa, 124.)

Ovo su samo neki od ciljeva islamskog vjerovanja, a mi molimo Allaha da nam pomogne u njihovom ostvarivanju.

SADRŽAJ

UVOD	1
Vjera islam	2
Temelji islama	4
Svjedočenje da je samo Allah Bog i da je Muhammed, Njegov poslanik ..	4
Obavljanje namaza	4
Davanje zekata	5
Post mjeseca ramazana	5
Obavljanje hadždža	5
Temelji islamskog vjerovanja	5
Vjerovanje u Allaha	6
Vjerovanje u meleke	13
Vjerovanje u Knjige	15
Vjerovanje u Poslanike	16
Vjerovanje u Sudnji dan	19
Vjerovanje u kader (Allahovu odredbu)	27
Ciljevi islamskog vjerovanja	31